

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'ndan:

EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMALARDA SAĞLIK VE GÜVENLİK ÖNLEMLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, ekranlı araçlarla çalışmalarda alınacak asgari sağlık ve güvenlik önlemlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, 20/6/2012 tarihli ve 6331 sayılı Sağlık ve Güvenlik Kanunu kapsamına giren ve ekranlı araçlarla çalışmaların yapıldığı tüm iş yerlerini kapsar.

(2) Bu Yönetmelik hükümleri;

- Hareketli makine ve araçların kumanda kabinlerinde ve sürücü mahallinde,
 - Taahhüt araçlarında aracın kumandasındaki bilgisayar sistemlerinde,
 - Toplumun kullanımına açık bilgisayar sistemlerinde,
 - İş yerinde kullanımı sürekli olmayan taahhüt sistemlerde,
 - Hesap makineleri, yazar kasa ve benzeri veri veya ölçüm sonuçlarını gösteren küçük ekranlı cihazlarda,
 - Ekranlı daktilolarda,
- uygulanmaz.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik;

- 6331 sayılı Kanununun 30 uncu maddesine dayanılarak,
 - 9/1/1985 tarihli ve 3146 sayılı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanununun 12 nci maddesine dayanılarak,
 - Avrupa Birliği'nin 29/5/1990 tarihli ve 90/270/EEC sayılı Konsey Direktifine paralel olarak,
- hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- Ekranlı araç: Uygulanan işlemin içeriğine bakılmaksızın ekranında harf, rakam, şekil, grafik ve resim gösteren her türlü araç,

b) Operatör: Esas işi ekranlı araçlarla çalıştıran makine olan ve normal çalıştırmanın önemli bir bölümünde ekranlı araç kullanan kişiyi,

c) Çalışma merkezi: Operatörün/çalışanın oturduğu sandalye, ekranlı aracın konulduğu masa ya da yüzey, operatör/çalışanın makine arayüz yazılımı, monitör, klavye, yazıcı, telefon, faks, modem ve benzeri aksesuar ve ekranlı araçla ilgili tüm donanımların tamamının veya bir kısmının bulunduğu çalışma alanını,

ifade eder.

KİMLİK BÖLÜMÜ

Genel Hususlar

İşverenin Yükümlülükleri

MADDE 5 – (1) İşveren, iş yerinde gerçekleştirilecek iş risk değerlendirmesinde çalışma merkezlerinde ekranlı araçların kullanımından kaynaklanan riskleri, özellikle görme, fiziksel sorunlar ve mental stresle ilgili riskleri de dikkate alarak, bu risklerin etkileri, yol açabileceği ilave etkiler ile risklerin bir arada olmasından kaynaklanabilecek olumsuz etkilerin ortadan kaldırılması veya en aza indirilmesi için her türlü sağlık ve güvenlik önlemlerini alır.

(2) Bu Yönetmelik kapsamında alınacak önlemlerin maliyeti çalışanlara yansıtılamaz.

(3) Ekranlı araçlarla çalışmalarda aranacak asgari gerekler ekinde yer almaktadır.

Çalışanların bilgilendirilmesi ve eğitimini

MADDE 6 – (1) Ekranlı araçlarla çalışmalarda, çalışanların bilgilendirilmesi ve eğitimi ile ilgili olarak aşağıdaki hususlara uyulur.

a) İşveren, çalışanlara ve temsilcilerine çalışma yerlerinde sağlık ve güvenlik ile ilgili bütün konularda ve özellikle 5 inci, 7 nci ve 9 uncu maddelerde belirtilen hususlarda bilgi verir.

b) İşveren; çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine ilişkin mevzuat hükümlerini de dikkate alarak ekranlı araçlarla çalışanlara, iş başlamadan önce ve çalışma koşullarında önemli bir değişiklik olduğunda gerekli eğitimi verir. Çalışanların iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri; ilgili mevzuatta belirtilen periyotlarda ve iş yerinde gerçekleştirilen risk değerlendirmesi sonuçlarının gerektirdiği durumlarda tekrarlanır.

(2) Eğitim, özellikle aşağıdaki konuları içerir:

- Ekranlı araçlarla çalışmalarda riskler ve korunma yolları,
- Doğru oturma,
- Gözlerin korunması,
- Gözleri en az yoran yazı karakterleri ve renkler,
- Çalışma sırasında gözleri kısa sürelerle dinlendirme alışkanlığı,

e) Gözlerin, kas ve iskelet sisteminin dinlendirilmesi,

f) Ara dinlenmeleri ve egzersizler.

Günlük çalı ma düzeni

MADDE 7 – (1) veren, ekranlı araçlarla yapılan çalı malardan kaynaklanan i yükünü ve etkilenmeyi azaltmak amacıyla, uygun çalı ma planı yaparak operatörlerin periyodik olarak ara vermesini veya dönü ümlü olarak ba ka i lerde çalı malarını sa lar.

Çalı anların görü lerinin alınması ve katılımlarının sa lanması

MADDE 8 – (1) veren, çalı anların ve temsilcilerinin bu Yönetmelikte belirtilen konularda 6331 sayılı Kanunda belirtildi i ekinde görü ve önerilerini alır ve katılımlarını sa lar.

Gözlerin korunması

MADDE 9 – (1) yerinde, ekranlı araçlarla çalı maya ba lamadan önce ve ekranlı araçlarla çalı madan kaynaklanabilecek görme zorlukları ya andı nda çalı anların göz muayeneleri yapılır.

(2) Ekranlı araçlarla çalı malarda operatörlerin gözlerinin korunması için;

a) Ekranlı araçlarla çalı maya ba lamadan önce,

b) Yapılan risk de erlendirmesi sonuçlarına göre i yeri hekimince belirlenecek düzenli aralıklarla,

c) Ekranlı araçlarla çalı madan kaynaklanabilecek görme zorlukları ya andı nda,

göz muayeneleri yapılır.

(3) Birinci ve ikinci fıkrada belirtilen muayene sonuçlarına göre gerekiyorsa operatörlere/çalı anlara yaptıkları i e uygun araç ve gereç verilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Çe itli ve Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan yönetmelik

MADDE 10 – (1) 23/12/2003 tarihli ve 25325 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ekranlı Araçlarla Çalı malarda Sa lık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılmış tır.

Yürürlük

MADDE 11 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlü e girer.

Yürütme

MADDE 12 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Çalı ma ve Sosyal Güvenlik Bakanı yürütür.

Ek- 1

EKRANLI ARAÇLARLA ÇALI MALARDA ARANACAK ASGAR GEREKLER

1. Ekipman

a) Genel hususlar

Bu tür ekipmanların kullanımı çalı anlar için risk kayna ı olmamalıdır.

b) Monitör

Ekran, operatörün/çalı anın çalı ma pozisyonuna uygun mesafede ve göz hizasında olmalıdır.

Ekranla görünen karakterler, kolayca seçilir ekil ve formda, uygun büyüklükte olmalı, satır ve karakterler arasında yeterli bo luk bulunmalıdır.

Ekran görüntüsü stabil olmalı, görüntü titrememeli ve benzeri olumsuzluklar bulunmamalıdır.

Parlaklık ve karakterler ile arka plan arasındaki kontrast, operatör/çalı an tarafından kolaylıkla ayarlanabilmelidir.

Ekran, operatörün/çalı anın ihtiyacına göre kolaylıkla her yöne döndürülerek ayarlanabilir olmalıdır.

Ekran, ayrı bir kaide veya ayarlanabilir bir masa üzerinde kullanılabilir olmalıdır.

Ekranla kullanıcıyı rahatsız edebilecek yansıma ve parlamalar olmamalıdır.

c) Klavye

Klavye, operatörün/çalı anın el ve kollarının yorulmaması ve rahatça çalı abilmesi için ekrandan ayrı ve hareketli olmalıdır.

Klavyenin ön tarafına, operatörün/çalı anın bileklerini dayayabilece i özel destek konulmalıdır.

Operatörün/çalı anın elleri ve kolları için klavyenin önünde yeterli bo luk olmalıdır.

Klavye yüzeyi ı ı ı yansıtmayacak ekilde mat olmalıdır.

Klavye tu larının özellikleri ve yerleri klavye kullanımını kolayla tıracak ekilde olmalıdır.

Klavye tu ları üzerindeki semboller, çalı ma pozisyonuna göre kolaylıkla okunabilir ve seçilebilir nitelikte olmalıdır.

ç) Çalı ma masası veya çalı ma yüzeyi

Çalı ma masası veya çalı ma yüzeyi; ekran, klavye, dokümanlar ve di er ilgili malzemelerin rahat bir ekilde düzenlenebilmesine olanak sa layacak ekilde, yeterli büyüklükte ve ı ı ı yansıtmayacak nitelikte olmalıdır.

Operatörün/çalı anın rahatsız edici göz ve ba hareketleri ihtiyacını en aza indirecek ekilde yerle tirilmi ve ayarlanabilir özellikte doküman tutucu kullanılmalıdır.

Çalışanın rahat bir pozisyonda olması için yeterli alan olmalıdır.

d) Çalışma sandalyesi

Sandalye dengeli ve operatörün/çalışanın rahat bir pozisyonda oturabileceği ve kolaylıkla hareket edebileceği şekilde olmalıdır.

Oturma yerinin yüksekliği ayarlanabilir olmalıdır.

Sırt dayama yeri öne-arkaya ve yukarı-aşağı ayarlanabilir, sırt desteği bele uygun ve esnek olmalıdır.

Stendiğinde operatöre/çalışana uygun bir ayak desteği sağlanmalıdır.

2. Çalışma ortamı

a) Gerekli alan

Operatörün/çalışanın oturma eklini değiştirebilmesi ve rahatça hareket edebilmesi için çalışma merkezi yeterli genişlikte olmalı ve uygun şekilde düzenlenmelidir.

b) Aydınlatma

Operatörün/çalışanın gereksinimleri ve yapılan işin türü dikkate alınarak uygun aydınlatma şartları sağlanmalı, arka planla ekran arasında uygun kontrast bulunmalıdır.

Yapay aydınlatma kaynaklarının yeri ve teknik özellikleri ekrandaki ve diğer ekipman üzerindeki parlama ve yansımalar önlenerek şekilde olmalıdır.

c) Yansıma ve parlama

Çalışma merkezlerinde yansımalara ve parlamalara neden olabilecek ışık gelmesini önlemek amacıyla tedbirler alınmalıdır.

Ekrana gelen güneş ışığının kontrol edilebilmesi için yatay ve dikey ayarlanabilir perdeler kullanılmalıdır.

ç) Gürültü

Çalışma merkezlerinde kullanılan ekipmanın gürültüsü çalışanın dikkatini dağıtmayacak ve karlıkları konuyu engelleyecek düzeyde olmalıdır.

d) Isı

Çalışma merkezindeki ekipman çalışmaları rahatsız edecek düzeyde ortama ısı vermemelidir.

e) Radyasyon

Çalışma merkezindeki görünür ışık dalgındaki tüm radyasyonların sağlıklı zarar vermeyecek düzeylerde olması için gerekli önlemler alınmalıdır.

f) Nem

Çalışma ortamında nem, uygun düzeyde tutulmalı ve bu düzey korunmalıdır.

3. Operatör-Bilgisayar arayüzü

Veren, ekranlı araçlarla yapılacak işin düzenlenmesinde ve kullanılacak programların seçiminde aşağıdaki hususlara uyar:

a) Programların işe uygun olması sağlanılır.

b) Programların kolay kullanılabilir ve erişer uygunsa operatörün bilgi düzeyine ve deneyimine göre ayarlanabilir olması sağlanılır. Operatörün bilgisinin dışında programlara müdahale edilemez.

c) Sistemler çalışınların verimini artıracak ve kolaylık sağlayacak şekilde geri beslemeli olmalıdır.

ç) Sistemler operatöre uygun hız ve formatta bilgi verecek şekilde olmalıdır.

d) Programların, özellikle verilerin algılanması ve kullanılması konusunda yazılım ergonomisi prensiplerine uygun olmalıdır.